

TRENDBUREAU OVERIJSEL JAARCONGRES 28 MAART 2012

LEZING WIM VAN DE DONK

Beleid maken is een permanent proces van leren, reflecteren en vooral ook communiceren. Dat proces vraagt om een nieuwe verhouding tussen wetenschap en beleid', aldus Wim van de Donk (1962).

'De commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Brabant gaf op het stadhuis van Hengelo een lezing over de plaats die kennis zou moeten innemen binnen het openbaar bestuur. Daarbij liet hij zich inspireren door het werk van Jan van Ruusbroec (1293-1381), een bekende mysticus uit de zuidelijke Nederlanden. Wim van de Donk vergeleek Ruusbroec met diaken Geert Grote (1340-1384) die in de noordelijke Nederlanden werkzaam was: Grote was een bewonderaar van Ruusbroec. Maar ondanks zijn bewondering twijfelde Geert Grote aan de orthodoxie van Ruusbroecs geschriften. Het ging De Grote namelijk om praktische navolging van Christus, terwijl Ruusbroec zijn relatie met god juist zag als een 'levend leven' dat zich onophoudelijk vernieuwt. Ruusbroec verweet de adepten (waar De Grote bij hoorde) op zijn beurt dat zij zich teveel naar binnen keerden. Volgens Ruusbroec vulden de contrasterende elementen in zijn relatie met god elkaar juist aan. 'Het werken verdiepte het rusten, maar het rusten verhoogde ook het werken'.

Volgens Wim van de Donk zouden we moeten kijken naar de relatie tussen wetenschap en politiek door de ogen van Ruusbroec.

'Wetenschappers en politici, twee beroepen: de één verwerft kennis en laat daarmee zien hoe het is, de ander bepaalt hoe het behoort te zijn. Maar politiek en wetenschap kunnen niet los van elkaar worden gedacht. Macht is het je kunnen permitteren niet te leren Een democratie die zichzelf serieus neemt onderkent het belang van een permanent proces van leren.'

Het arena-perspectief

Dat betekent niet dat de politiek zomaar alles van de wetenschap moet overnemen. Het is volgens Van de Donk 'een niet-ongevaarlijke illusie om te veronderstellen dat er helemaal geen ruimte zit tussen wetenschap en beleid. Soms is er een groot verschil tussen de wereld zoals die is en de wereld zoals we denken dat die is. Het positivistische

model waarin wetenschap voor de feiten zorgt en politiek de belangen vertegenwoordigt, stuit dan op zijn grenzen. In die situaties zal je onderzoek moeten doen om nieuwe kennis te maken die past bij de werkelijkheid zoals die intussen is'. 'Het gaat in een kenniseconomie om dialoog'. In plaats van de hierboven beschreven evidence based policy verwijst Wim van de Donk naar het arena-perspectief, door hemzelf in 1997 geïntroduceerd. 'Het gaat in het arena-perspectief om het zinvol integreren van de verschillende dimensies (kennis, emotie, belangen) die een rol spelen bij beleidsontwikkeling. Maatschappelijke meningsvorming, wetenschappelijke kennisvorming en politieke oordeelsvorming moeten meer op elkaar worden betrokken. Waarbij het doel niet per se waarheidsvinding is, maar het ontwerpen van een robuust en gezamenlijk gedragen perspectief'.

Rol voor politiek

Wim van de Donk zegt dat hier een taak is weggelegd voor provincies en regionale verbanden: 'Ze vormen een samenhangende economische eenheid, waarin vestigingsvoorwaarden op het vlak van ruimte, bereikbaarheid, arbeidsmarkt, kennis, productievermogen en kwaliteit van leven samenkomen'. Van de Donk vindt het zaak dat de politiek geen stukken afhamert maar zich juist aan de voorkant laat zien, daar waar verschillende organisaties samenkomen. 'Het gaat in een kennisdemocratie om het faciliteren van de dialoog tussen wetenschap, politiek en maatschappij. En begrippen als dialoog, diversiteit en contingentie passen beter bij de gedifferentieerde werkelijkheid zoals Ruusbroec die in zijn mystieke literatuur prachtig verwoordt, dan bij de wat schematische en op 'zuiverheid' gerichte dogmatiek van Geert Grote'.